

МИСИЯ ▶

ЗЕЛЕНИ ИНОВАЦИИ : ЧЕТИРИ СЦЕНАРИЯ ЗА БЪЛГАРИЯ

ОБОБЩЕНИ РЕЗУЛТАТИ ОТ ПРОВЕДЕНО ПИЛОТНО ИЗДАНИЕ
НА СТРАТЕГИЧЕСКО ПРОГНОЗИРАНЕ (STRATEGIC FORESIGHT)

MOVE.BG

2025

► СЪДЪРЖАНИЕ

ГЛАВА 1 Мисия Зелени Иновации: Как да бъдем подготвени за бъдещето?	4
1.1. Защо е важно стратегическото прогнозиране?	4
1.2. Какво представлява стратегическото прогнозиране?	5
1.3. Защо са важни зелените иновации?	7
1.4. Какво се случи на пилотното стратегическо прогнозиране?	9
ГЛАВА 2 Мисия Зелени Иновации: Четири възможни сценария	12
2.1. Сценарий А: овладени климатични промени и балансирано, свързано общество	12
2.2. Сценарий Б: силни климатични промени и балансирано, свързано общество	14
2.3. Сценарий В: овладени климатични промени и разпокъсано, разделено общество	16
2.4. Сценарий Г: силни климатични промени и разпокъсано, разделено общество	18
За “Мисия Зелени Иновации”	20
За MOVE.BG	20

2025, Брошура “Мисия Зелени Иновации: Четири сценария за България.
Обобщени резултати от проведено пилотно издание на стратегическо прогнозиране
(strategic foresight)”.

Издание на **MOVE.BG**.

ЕКИП ПО ИЗГОТВЯНЕ НА ДОКЛАДА

Саша Безуханова

основател на **MOVE.BG**, член на Инвестиционния комитет на Европейския съвет за иновации (EIC) - инициатор на “Мисия Зелени иновации”

Марин Маринов

експерт в **MOVE.BG** - редактор, автор на въведението

Ребека Осес

дизайн

Екипите на **MOVE.BG** и **SCION Society** изказват благодарност на всички 24 български експерти, които участваха в пилотното издание на стратегическото прогнозиране за определяне на потенциалите за развитие на зелени иновации в България през 2050 година.

За контакти с **MOVE.BG**

Ул. „Сердика“ 20

София 1000

България

E-mail: contact@move.bg

© Фондация “МожеБГ”

Мисия Зелени Иновации: Как да бъдем подготвени за бъдещето?

1.1. Защо е важно стратегическото прогнозиране?

- Какво представлява стратегическото планиране на политики в една държава?
- Защо е важно да знаем какво искаме да постигнем в средносрочен или дългосрочен план?
- Как можем да разберем какви биха били тенденциите и процесите след 15, 20 или 25 години, които ще влияят на постигането на целите ни?

Един от основните елементи на успешното развитие на държавите е да знаем какви цели искаме да постигнем в средносрочен и дългосрочен план. Както и да [планираме](#) с успешно как да [постигнем](#) тези цели в [различни ситуации](#) с различни [предизвикателства](#) пред тяхното изпълнение.

Именно това прави [стратегическото прогнозиране](#).

То не предсказва бъдещето, а работи по няколко различни възможни сценария, като анализира предизвикателствата и възможностите във всеки един от тях.

Стратегическото прогнозиране ни помага да бъдем подготвени за бъдещето в свят с много и взаимно влияещи си процеси.

Какъвто е светът днес и какъвто се [очаква](#) да бъде и в следващите десетилетия.

Затова в края на 2024 година [MOVE.BG](#) в партньорство със [SCION Society](#) събраха 24 водещи български експерти на специален форум **“Мисия Зелени иновации: потенциалите на България за развитие на зелени иновации през 2050 година”**.

Инициативата пилотира елементи на все още рядко използваната в България методология на стратегическото прогнозиране. За фокус на пилота избрахме важната, но слабо застъпена тема на политическо ниво у нас - развитието на **зелените иновации**.

В настоящата брошура ви представяме обобщение на резултатите от този пилотен проект.

В началото обаче ще се спрем за малко на стратегическото прогнозиране и неговото значение, както и на важността на темата за развитието на зелените иновации.

1.2. Какво представлява стратегическото прогнозиране?

Стратегическото прогнозиране (strategic foresight) е основен **инструмент**, за да бъдем подготвени за бъдещето при **наличието** на сложни процеси, които влияят едни на други, дори и на първи поглед да не изглеждат взаимно свързани: например климатични промени, дигитална трансформация, възникване на вируси, социално разделение...

Процеси, чиято динамика може да “обърка” цялостното развитие на държавата и традиционното планиране на политики: достатъчно е да се обърнем към Ковид кризата или към климатичните промени.

В планирането на политики все още преобладава **линейният подход**: имаме един проблем (например климатични промени) и създаваме стратегия, концентрирана около него (например постигане на климатична неутралност до 2050 година). При линейния подход преобладават мерки, обосновани от миналата ни опитност, от настоящите (текущи) проблеми и от секторни прогнози за развитие - например как да насърчим предприятията да намалят емисиите си, защото секторните прогнози показват необходимост от по-големи усилия от страна на бизнеса, като в същото време миналият ни опит показва, че компаниите са негативно настроени към всяко действие, което изисква допълнителни разходи, а в ситуация на текуща икономическа и политическа нестабилност, очакваме, че те ще бъдат още по-резистентни към прилагането на подобни мерки.

Стратегическото прогнозиране излиза от тази рамка. То **създава** няколко линии на развитие. И ни помага да мислим **извън** миналата ни опитност, настоящите проблеми и ограниченията на секторните прогнози.

Стратегическото прогнозиране не създава един план за бъдещето, а разглежда няколко различни сценария, за да може държавата да бъде максимално подготвена. В тези сценарии се преплитат различни **тенденции/процеси**, с различните варианти за тяхното проявление и с различните предизвикателства и възможности, които те носят.

Стратегическото прогнозиране ни пренася в бъдещето и ни помага да анализираме ситуацията в цялост, избягвайки секторните ограничения: анализираме какви процеси ще се случват в определен бъдещ момент, които ще влияят на цялостната ситуация в света и в държавата и съответно ще влияят на темата, за която сме решили да правим стратегическо прогнозиране - например прилагането на климатичните политики или развитието на зелени иновации. Анализираме както процесите, които ще влияят, така и какви действия трябва да предприемем в различните възможни ситуации: например ако има война, ако има нов вирус, ако управлението бъде поето от скептични към климатичните промени партии...

Ако се върнем към Ковид кризата или безводие в България през 2024 година, бихме оценили колко полезно би било да бъдем подготвени за бъдеще с няколко възможни развития и със сложни и взаимно свързани предизвикателства.

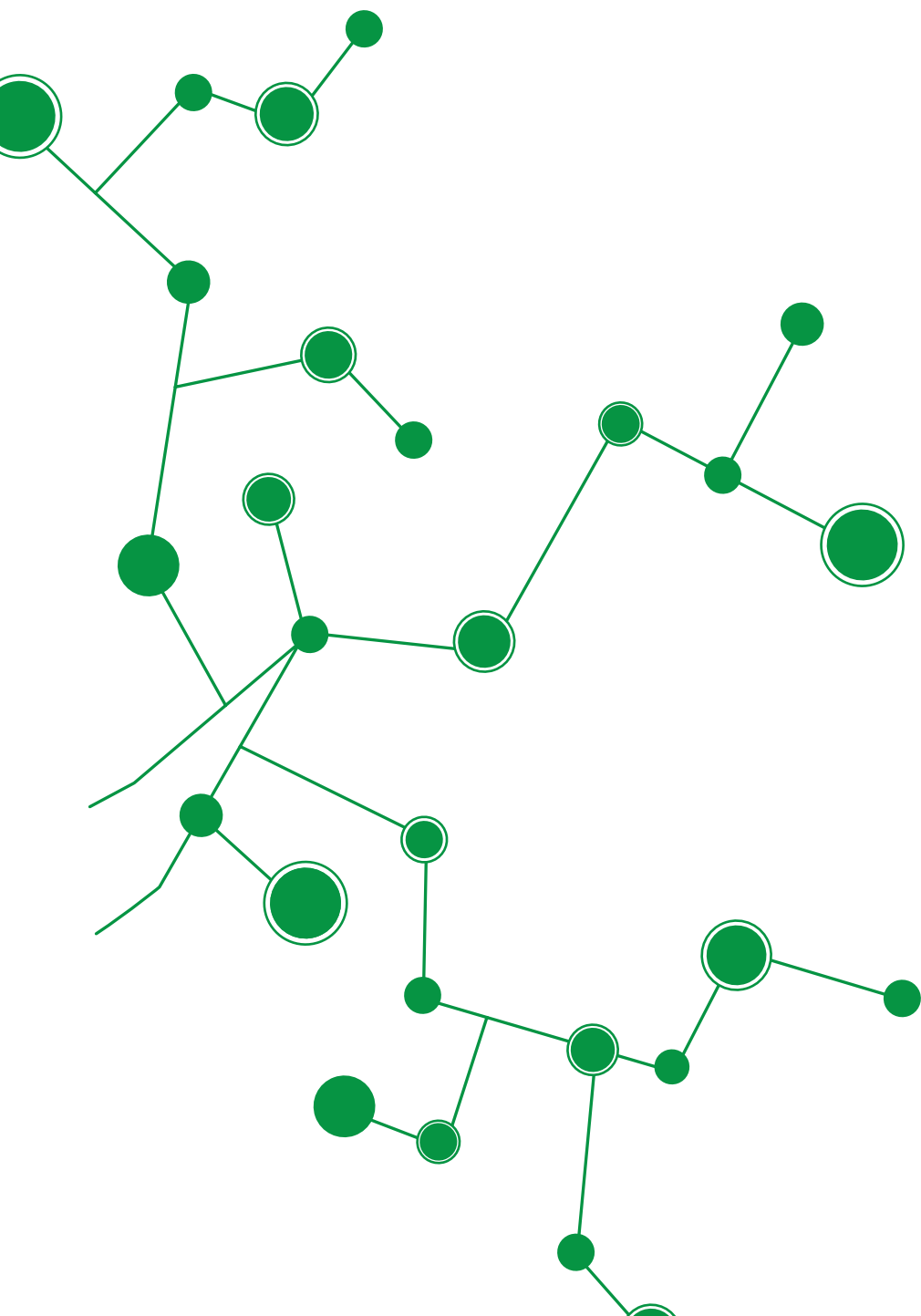
Съществуват **различни** варианти на **прилагане** на **стратегическото прогнозиране** спрямо **целите** и **задачите**, за **които** се извършва **анализът**.

“Стратегическото прогнозиране” (strategic foresight) е общият термин за методите за стратегическо планиране, формулиране на политики, проектиране, оценяване и осъществяване на решения, които не предвиждат или прогнозират бъдещето, а работят с

алтернативни сценарии за бъдещи развития [...] Това дава възможност на лицата, вземащи решения и планиращи политики, да използват нови начини за мислене, взаимодействие и изпълнение на стратегически планове, които са съвместими с разгръщащото се бъдеще, в различни негови варианти,” се [посочва](#) в анализ на Института по публична администрация.

Стратегическото прогнозиране се [използва](#) от различни [държави](#), [институции](#), неправителствени организации и [бизнеси](#). През 2020 година Европейската комисия създаде [специален механизъм](#) за стратегическо прогнозиране. Всяка година екип от експерти извършва стратегическо прогнозиране по основни предизвикателства пред дългосрочното развитие на ЕС и публикува доклади с изводи и препоръки.

“Прогнозирането е процес на проучване и предвиждане на евентуални бъдещи промени с цел оформяне на желаното бъдеще. За тази цел се използва колективна интелигентност по структуриран и систематичен начин Стратегическото прогнозиране, от своя страна, има за цел включване на перспективите за бъдещето в създаването на политики, стратегическото планиране и дейностите за подготвеност на Европейския съюз. То помага на ЕС да предвиди и да се подготви за бъдещи сътресения и възможности и да оформи бъдещето, което искаме да имаме [удебеляването е мое - б.р.]” [посочват](#) от Европейската комисия.

1.3. Защо са важни зелените иновации?

Зелените иновации [помагат](#) за [развитието](#) на [държавите](#), за [благосъстоянието](#) на хората и за [опазването на природата](#) по най-различни начини: повишават конкурентоспособността на икономиката, привличат инвестиции, създават нови работни места, подпомагат [икономическото развитие](#), опазват околната среда, помагат ни да живеем в населени места с чист въздух, съхранена природа, евтина и чиста енергия, опазени гори и планини, съхранени реки....

Именно затова и [научните изследвания и иновациите](#) са основен елемент на [Европейския зелен пакт](#) (Зелената сделка) - дългосрочната стратегия за [развитие](#) на Европейския съюз, която цели до 2050 година да бъде постигнато общество и икономика с нулеви нетни емисии. Въпреки ревизията на някои мерки, основната цел на Зелената сделка остана непроменена и при новата Европейска комисия "[Фон дер Лайен-II](#)"

► Какво представляват зелените иновации?

Зелена иновация или екоиновация е всяка иновация, която създава значителен и осезаем напредък в устойчивото развитие, като довежда до по-малко отражение върху околната среда от човешката дейност, [според](#) определението на Европейската комисия.

"Необходимо е ускоряване на напредъка при екоиновациите, така че да се увеличи производителността на ресурсите, тяхното ефективно използване и конкурентоспособността, както и в услуга на околната среда. Все повече сериозни екологични предизвикателства и ресурсни ограничения доведоха до нарастващо търсене в световен мащаб на екологични технологии, продукти и услуги и обусловиха появата на екологични производства," [посочват](#) от ЕК в Съобщение относно Плана за действие на ЕС за развитие на екологичните иновации.

"По-бързото внедряване на пазара и разпространение на екоиновациите ще доведе до подобряване на екологичните показатели и устойчивостта на цялата икономика и едновременно с това ще се осигурят предимства за бизнеса, от гледна точка на рентабилност, и за обществото като цяло."

► Какво се случва у нас?

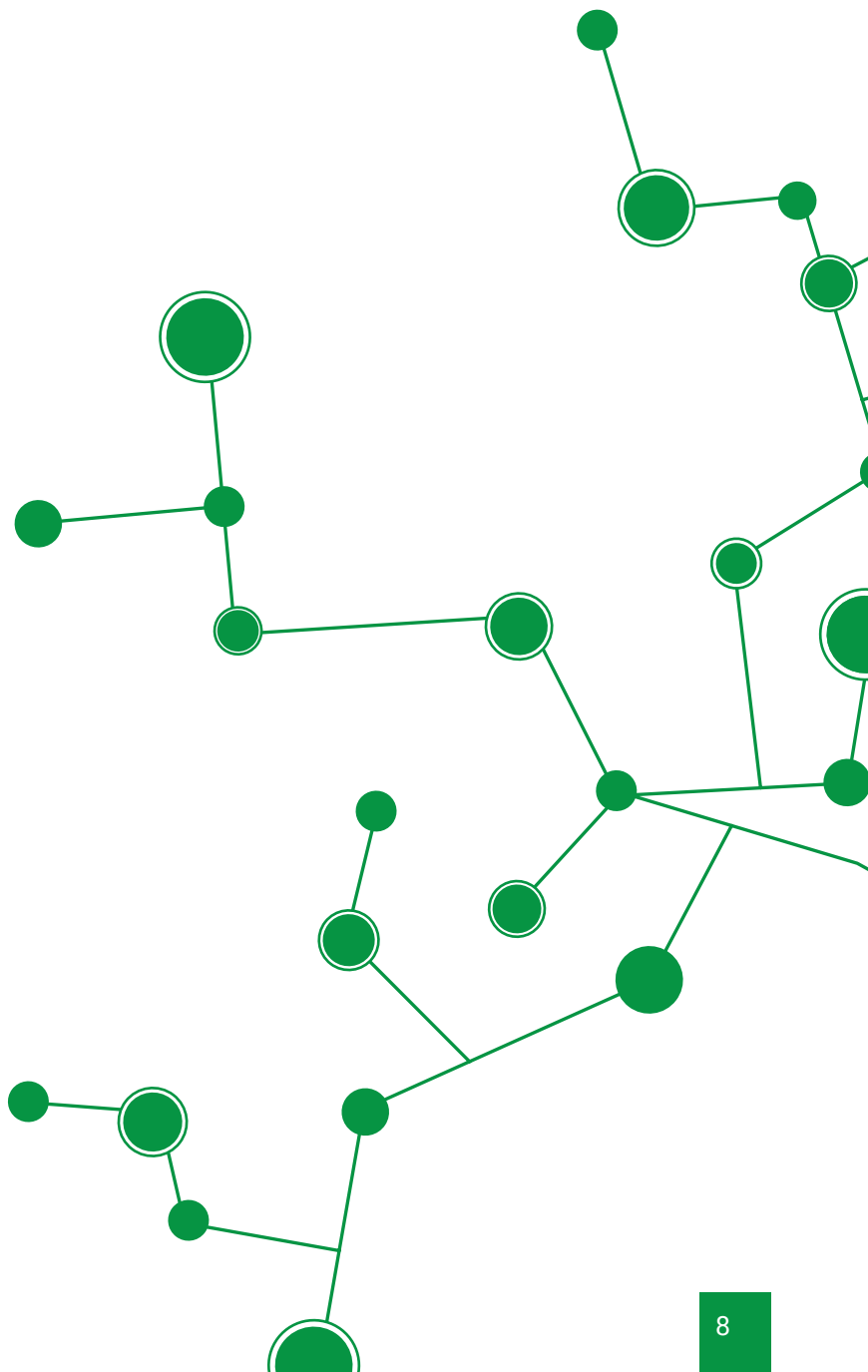
България продължава да изпитва редица затруднения в разпространението на новите технологии и развитието на иновативния потенциал.

Страната ни среща сериозни предизвикателства в навлизането на цифровите технологии в бизнеса и обществото, според "[Доклада относно състоянието на цифровото десетилетие 2024 г.](#)" на Европейската комисия, който интегрира популярния индекс DESI. Сред сериозните предизвикателства, които възпрепятстват развитието на дигиталните технологии у нас, са ниските нива на цифрови умения сред населението, ниските нива на използване на дигитални технологии от бизнеса и сериозните различия в цифровото развитие между градските и селските райони.

Освен това, България е на предпоследно място в индекса на ЕК за развитие на иновативния потенциал на Евросъюза ("[Сравнителен доклад за европейските иновации 2024](#)"). Подобряването на индикаторите в България е под средните нива в ЕС.

Страната ни е в категорията на най-слабо развитите новатори (Emerging Innovators), но изостава със 70% спрямо първите три държави в тази група - Хърватия, Полша и Словакия. Изоставането спрямо най-престижната група, на държавите иновативни лидери (Innovative Leaders), в която влизат Дания, Швеция, Финландия и Холандия, е със 125%. Сред основните [предизвикателства](#), които възпрепятстват развитието на иновативния потенциал на България, са слабото развитие на екологични/зелени иновации, ниските нива на развитие на научни изследвания и иновации в бизнеса, ниските нива на въвеждане на иновации (иновативни продукти и иновативни процеси) от малките и средни предприятия и слабото сътрудничество между МСП-тата по отношение на развитието на иновации.

Също така, България е на последно място в индекса за екоинновации на ЕС ([Eco-Innovation Index 2024](#)), който измерва както навлизането на екоинновациите в бизнеса, обществото и държавната администрация, така и тяхното развитие и подкрепа на научно, бизнес и правителствено ниво. И през 2014 година, когато е проведено първото издание на индекса, и през 2024 година страната ни продължава да е заема това място. Въпреки отбелязания сериозен напредък, той не е достатъчен за подобряване на представянето спрямо средноевропейските нива. Сред най-проблемните зони за [страната](#) ни са ниските нива на правителствените разходи и политики за стимулиране на научните изследвания и иновациите в областта на зелените технологии, ниският брой на патентите за екоинновации и силната ресурсна интензивност на икономиката.

1.4. Какво се случи на пилотното стратегическо прогнозиране?

Както споменахме, в края на 2024 година **MOVE.BG** и **SCION Society** пилотираха елементи на един от вариантите за провеждане на стратегическо прогнозиране.

В инициативата се включи кроссдисциплинарна група от 24 водещи български експерти. Подбрахме професионалисти с доказан опит от сферите на науката, бизнеса, финансите, неправителствения сектор и политиката.

Пилотът включи три части.

I. Определяне на тенденциите пред развитието на България, ЕС и света през 2050 година

В тази част експертите бяха разделени в пет групи спрямо методологията **STEEP**, като във всяка група се дискутираха основните тенденции на общественото развитие през 2050 година в една от следните области: социално развитие (**Social**), технологично развитие (**Technology**), икономическо развитие (**Economy**), екологично развитие (**Environment**) и политическо развитие (**Politics**).

Групите включваха следните експерти:

► ГРУПА СОЦИАЛНО РАЗВИТИЕ

- **Ана Донева**, експерт в **MOVE.BG** - модератор на панела
- **проф. д.н. Антоний Тодоров**, преподавател в Нов български университет
- **Елена Дариева**, социолог, основател на агенция "Насока"
- **Мартин Янков**, основател на фондация "Колективът" и на фестивала "Реките на града"
- **Теодора Стоянова**, Европейска климатична фондация

► ГРУПА ТЕХНОЛОГИЧНО РАЗВИТИЕ

- **Мирела Йорданова**, съосновател на SCION Society - модератор на панела
- **Проф. дфзн Ана Пройкива**, професор в Софийски университет, съосновател на Българския център на жените в технологиите (BCWT), член на научния комитет за оценка на риска за здравето и околната среда в Генерална Дирекция Здраве и Храни на Европейската Комисия (от 2009 г. до сега - четвърти мандат)
- **Владимир Данаилов**, народен представител от ГЕРБ-СДС в 49-то НС, изпълнителен директор на Фонд на фондовете (2020-2021), заместник-кмет по направление „Дигитализация, иновации и икономическо развитие“ в Столична община (2020) и изпълнителен директор на Софийската агенция за инвестиции (2016-2020)
- **Карина Ангелиева**, експерт по иновации, заместник-министър на иновациите и растежа (2021-2022), заместник-министър на образованието и науката (2018-2021)
- **Стоян Недин**, партньор във Vitosha Venture Partners

► ГРУПА ИКОНОМИЧЕСКО РАЗВИТИЕ

- **Камен Славов**, съосновател на SCION Society - модератор на панела
- **Доц. Атанас Георгиев**, декан на Стопанския факултет на Софийския университет
- **Искрен Митев**, директор “Фондонабиране” в BESCO - Българската предприемаческа асоциация, народен представител от “Продължаваме промяната” в 47-мо, 48-мо и 49-то НС
- **Николай Ангов**, управляващ партньор в InnoLED, народен представител от “Продължаваме промяната” в 47-мо НС
- **Радослава Масларска**, председател на Управителния съвет на Българската асоциация на лицензираните инвестиционни посредници (БАЛИП), председател на Съвета на директорите на “Елана Трейдинг” АД

► ГРУПА ЕКОЛОГИЧНО РАЗВИТИЕ

- **Константина Войнова**, експерт - модератор на панела
- **Генади Кондарев**, експерт в ЕЗГ
- **Ивайло Иванов**, председател на УС на Национална агенция за контрол на защитените територии (НАКЗТ)
- **Мариана Итева**, регионален директор индустриално развитие за Централна и Източна Европа и заместник-регионален директор на “Веолия” за България, член на Съвета на директорите на “Софийска вода” АД, част от “Веолия”
- **Тома Белев**, съпредседател на “Зелено движение”

► ГРУПА ПОЛИТИЧЕСКО РАЗВИТИЕ

- **Саша Безуханова**, основател на [MOVE.BG](#) и съосновател на [SCION Society](#) - модератор на панела
- **Борислав Сандов**, член на Изпълнителния съвет на „Зелено движение“, вицепремиер по климатични политики и министър на околната среда и водите (2021-2022)
- **Любо Георгиев**, ръководител на “Екипът на София”
- **ас.д-р Иво Анев**, преподавател във факултета “Икономика на инфраструктура” в УНСС

Във всяка група експертите обсъждаха какви биха били тенденциите през 2050 година и накрая гласува за избор на две тенденции в групата.

II. Избор на две основни тенденции за общественото развитие през 2050 година за извършване на стратегическото прогнозиране

Последва представяне на резултатите от отделните групи, а след това експертите гласуваха и избраха две основни тенденции за стратегическото прогнозиране. Избраните тенденции са **климатични промени** и **социална кохезия**.

В повечето варианти, стратегическото прогнозиране изисква опростено представяне на

тенденциите. В пилота експертите се обединиха около необходимостта от по-всеобхватно разглеждане на тенденциите. Затова накратко ви представяме какво включват избраните две тенденции:

- ▶ **Климатични промени:** проявленията на климатичните промени като бури, наводнения, пожари, безводие; причините за климатичните промени като източници на парникови емисии, потребление, икономически процеси, индустриални развития; прилагането на климатичните политики от общини, държава, Европейски съюз, международни организации и международната общност в цялост; отношението на политическите партии към климатичните промени и към климатичните политики; състояние на природните ресурси; развитие на кръгова икономика; отношение на обществото към климатичните промени и към климатичните политики;
- ▶ **Социална кохезия:** връзки между отделните групи в обществото и състояние на социалната тъкан; нива на солидарност, толерантност, емпатия и взаимопомощ в обществото; връзка на индивида с обществото, с различните групи в обществото, с държавата и с политическите процеси; връзка на държавата с индивида, с обществото и с отделните групи в обществото; връзка на политическите партии с отделните групи в обществото.

Избраните две тенденции бяха оценени спрямо техните два крайни варианта на проявление - съответно **овладени климатични промени и силни проявления на климатичната криза** за едната избрана тенденция и **свързано, балансирано общество и разпокъсано, разделено общество** за втората тенденция. Двете тенденции бяха кръстосани в оси X и Y, чрез което се получиха четири сценария за развитието на България през 2050 година.

III. Създаване на четири сценария спрямо различните проявления на избраните две тенденции

В тази част експертите бяха разделени в четири кросдисциплинарни групи, разглеждащи четири възможни сценария. В групите се дискутираха пет основни въпроса: какво означава съответният сценарий за обществото, държавата, околната среда и икономиката и къде при дадения сценарий са потенциалите за развитие на зелени иновации в България.

В следващите редове ви представяме обобщение на изводите от четирите разгледани сценария. Изводите са категоризирани и обобщени.

През пролетта на 2025 година очаквайте и продължението на пилотното издание на стратегическото прогнозиране за потенциалите за развитие на зелени иновации в България.

Мисия Зелени Иновации: Четири възможни сценария

2.1. Сценарий А

Овлadenи климатични промени и балансирано, свързано общество през 2050 година

Започваме с положителния сценарий - при него климатичните промени през 2050 година са овладени, а обществото е балансирано и свързано.

За много хора този сценарий може и да изглежда невъзможен от днешна гледна точка. Но, ако се върнем към ситуацията през 1997 година в България - изглеждаше ли реалистично тогава, че след седем години ще бъдем член на НАТО, а след десет - член на Европейския съюз?

Трудното при положителните сценарии е да си представим къде биха били потенциалите за развитие на държавата и проблемните зони (слабостите), така че да реализираме потенциалите, а не да се окажем неподготвени за новата ситуация и да останем отново на опашката по развитие.

Както споменахме, за всеки един сценарий ще ви представим по пет обобщени и категоризирани тенденции за развитието на обществото, държавата, околната среда и икономиката, както и пет потенциала за развитие на зелени иновации при съответния сценарий.

В панела за създаване на **Сценарий А** участваха следните експерти:

- **Саша Безуханова**, основател на **MOVE.BG** и съосновател на **SCION Society** - модератор на панела;
- **проф. д.н. Антоний Тодоров**, преподавател в Нов български университет;
- **Владимир Данаилов**, народен представител от ГЕРБ-СДС в 49-то НС, изпълнителен директор на Фонд на фондовете (2020-2021), заместник-кмет по направление „Дигитализация, иновации и икономическо развитие“ в Столична община (2020) и изпълнителен директор на Софийската агенция за инвестиции (2016-2020);
- **Радослава Масларска**, председател на Управителния съвет на Българската асоциация на лицензираните инвестиционни посредници (БАЛИП), председател на Съвета на директорите на “Елана Трейдинг” АД;
- **Тома Белев**, съпредседател на “Зелено движение”.

▶ Общество

- Изградени механизми в обществото за признаване на приноса на всеки човек
- Развита култура и образование, които стимулират хората да участват в приносни активности
- Въведени обществено значими приоритети в образованието: практики на солидарност, екообразование, технологична етика
- Въведени механизми за избягване на фрагментация в обществото
- Възприемане от мнозинството хора на принципите на социално включване и общи действия

► Околна среда

- Въведени политики за опазване на околната среда и екологичен начин на живот
- Въведени политики за опазване и възстановяването на биологичното разнообразие
- Въведени политики за адаптация спрямо проявленията на климатичните промени (бури, наводнения, пожари)
- Въведени политики за създаване на технологични решения за опазване на природните ресурси
- Въведени политики за създаване на технологични решения за преизползване на отпадъците

► Държава

- Въведени механизми на включваща демокрация с гарантирано участие на различните обществени групи при вземането на решения
- Въведени механизми за контрол между институциите и спазване на международните ангажименти, поети от България
- Въведен включващ, децентрализиран и улеснен достъп за участие на гражданите във финансовите пазари
- Въведени политики за привличане на инвеститори в екологични решения и за целенасочена подкрепа на зелени иновации
- Въведени политики за изграждане на инфраструктура от ново поколение, опазваща околната среда

► Икономика и бизнес

- Въведен модел на развитие на икономиката, базиран на ценността да опазим природата и да живеем в чиста околна среда
- Въведен модел на икономически сътрудничество между отделните бизнес субекти
- Въведен модел за намаляване на свърх потреблението и развитие на напреднали модели на кръговост
- Въведени принципи на управление на автоматизацията и роботизацията, центрирани около природата и хората
- Въведени принципи на енергийна ефективност във всички икономически дейности

► Потенциали за развитие на зелени иновации

- Развитие на иновации, подпомагащи възстановяването на биологичното разнообразие
- Развитие на иновации за задържане на вода през зимата и отпускане по време на вегетационния процес
- Развитие на иновации за пречистване на водите и тяхното опазване
- Развитие на иновативни формати на сътрудничество между гражданите с цел опазване на природните ресурси
- Развитие на ново поколение енергийни иновации в резултат на сътрудничество между бизнеси, възприели помагането на обществото като водеща задача пред конкуренцията

Очертаните тенденции се базират на споделените идеи от участниците в този панел. Идеите са обобщени и категоризирани и не претендират за одобрение чрез пълно единодушие от всички участници в панела.

2.2. Сценарий Б

Силни климатични промени и балансирано, свързано общество през 2050 година

Започваме с първия от двата “средни” сценария - при него имаме силни проявления на климатичните промени, но за сметка на това обществото е балансирано и свързано.

Докато първата част е лесна да си я представим, то втората, може би, би ни затруднила. Все пак, трябва да имаме предвид, че България е свързана както с Европейския съюз, от който е част, така и с останалите световни процеси - в социално, технологично, екологично, икономическо и политическо отношение. Различните процеси в и [извън страната](#) могат да [доведат](#) и до [сериозна промяна](#) на обществените отношения вътре в България - нека си спомним как “изведнъж” социалните мрежи и смартфоните предизвикаха значителна [промяна](#) в [обществените взаимоотношения](#) и комуникацията.

Припомняме, че за всеки един сценарий ще ви представим по пет обобщени и категоризирани тенденции за развитието на обществото, държавата, околната среда и икономиката, както и пет потенциала за развитие на зелени иновации при съответния сценарий.

В панела за създаване на **Сценарий Б** участваха следните експерти:

- **Ана Донева**, експерт в **MOVE.BG** - модератор на панела;
- **Елена Дариева**, социолог, основател на агенция “Насока”;
- **Ивайло Иванов**, председател на УС на Национална агенция за контрол на защитените територии (НАКЗТ);
- **Искрен Митев**, директор “Фондонабиране” в BESCO - Българската предприемаческа асоциация, народен представител от “Продължаваме промяната” в 47-мо, 48-мо и 49-то НС
- **Любо Георгиев**, ръководител на “Екипът на София”.

► Общество

- Осъзнаване на отговорността на индивида пред обществото, вследствие на причинената повсеместна бедност заради силните климатични промени
- Изградена солидарност в обществото поради силните проявления на климатичните промени, които засягат всички обществени групи
- Осъзнаване на необходимостта от равни възможности за всички - резултат от причиненото повсеместно обедняване заради тежката климатична криза
- Създадени механизми за взаимопомощ и подкрепа, чрез които най-засегнатите от климатичните промени групи да бъдат приоритетно подкрепени
- Възприемане на принципите на евидемонията в ситуацията на силни климатични промени - живот в съответствие с общото благо за постигане на хармония и баланс

► Околна среда

- Въведени политики за опазване и защита на природните ресурси от тежките проявления на климатичните промени
- Въведени механизми за ефективно управление на природните ресурси (вода) и тяхната употреба от страна на обществото, държавата и бизнеса
- Приоритизиране на доброто управление на екосистемните услуги

- Въведени политики за стимулиране на иновациите в селското стопанство с цел осигуряване на храна в условията на силни проявления на климатичната криза
- Въведени политики за стимулиране на иновациите за живот с недостиг на питейна вода и вода за индустрията

► Държава

- Наличие на ограничена демокрация/мека диктатура - свободни избори, но липса на политически избор
- Въведен план за задължително превръщане на общините в умни градове заради силните проявления на климатичните промени
- Създаване на длъжност “зелен омбудсман”, който да пази обществения интерес в ситуация на ограничен достъп до основни ресурси
- Създаване на длъжност “зелен посланик”, тъй като сътрудничеството по климатичните въпроси става център на външната политика
- Въвеждане на стимули за развитие на иновации за ефективно използване на ограничените ресурси

► Икономика и бизнес

- Наличие на икономически растеж, макар и слаб, който е движан от солидарността в обществото и въпреки тежките икономически последици от климатичната криза
- Наличие на олигополи/монополи и инфлация поради ограничените ресурси
- Въведени задължителни екологични измерители на икономическите дейности поради ограничените ресурси
- Въведени мерки за подкрепа на развитието на зелени иновации за опазване на ресурсите, както и защита и възстановяване от климатичните проявления
- Въведен специален фокус за развитие на иновации за опазване/умна адаптация на инфраструктурата към проявленията на климатичните промени

► Потенциали за развитие на зелени иновации

- Развитие на иновативни подходи за комуникиране на необходимостта от прилагане на климатични политики във всички области
- Развитие на иновации в селското стопанство за гарантиране на продоволствената сигурност, включително регенеративно земеделие
- Развитие на иновации за умни градове, децентрализирани енергийни системи и нови модели за контрол на управлението и потреблението на ресурси
- Развитие на иновации в обучението през целия живот за подпомагане на адаптирането към климатичните промени и за умно използване на ресурсите
- Развитие на иновации в здравеопазването и фармацията за гарантиране на здравните грижи при ограничени ресурси и силни климатични проявления

Очертаните тенденции се базират на споделените идеи от участниците в този панел. Идеите са обобщени и категоризирани и не претендират за одобрение чрез пълно единодушие от всички участници в панела.

2.3. Сценарий В

Овладени климатични промени и разпокъсано, разделено общество през 2050 година

Продължаваме с втория от двата “средни” сценария - при него имаме овладени климатични промени и достатъчно ресурси, но сегрегирано общество и липса на възможности за смяна на социалния статус.

Първата част е трудна да си я представим от днешна гледна точка. Но не е невъзможна като развитие. Климатичните промени вече са тук при нас и ни принуждават да вземем мерки, въпреки дезинформацията и пропагандата спрямо зеленото развитие. Точно пък [пропагандата](#) и [дезинформацията](#) са едни от [причините](#) за възникване на сериозно социално [напрежение](#) и [разделение](#).

Както ви споделихме, за всеки един сценарий ще ви представим по пет обобщени и категоризирани тенденции за развитието на обществото, държавата, околната среда и икономиката, както и пет потенциала за развитие на зелени иновации при съответния сценарий.

В панела за създаване на **Сценарий В** участваха следните експерти:

- **Константина Войнова**, финансов експерт - модератор на панела
- **Доц. Атанас Георгиев**, декан на Стопанския факултет на Софийския университет
- **Борислав Сандов**, член на Изпълнителния съвет на „Зелено движение“, вицепремиер по климатични политики и министър на околната среда и водите (2021-2022)
- **Генади Кондарев**, експерт в Е3G
- **Мартин Янков**, основател на фондация “Колективът” и на фестивала “Реките на града”

► Общество

- Развитие на феодализация, сектантство, закрепостяване на хората - без възможност за равен старт и социално развитие
- Наличие на всеобщо чувство за отчаяние, липса на перспективи, липса на личностна инициатива
- Наличие на всеобща апатия и незаинтересованост, липса на емпатия, липса на солидарност - всеки се спасява сам и както може
- Наличие на много и различни балони в обществото, които довеждат до силна сегрегация и липса на комуникация между отделните групи
- Наличие на силна поляризация в икономически план - нарушената социална тъкан и обществени взаимоотношения възпрепятстват икономическото развитие

► Околна среда

- Насочване към нови и по-малки населени места заради сегрегацията, което ще доведе до свръх използване на определени местни ресурси и тяхното изтощаване
- Въвеждане на политики за опазване на застрашените от сегрегацията природни ресурси
- Наличие на възможности за използване на съхранените природни ресурси за намаляване на сегрегацията
- Въвеждане на политики за регенеративно земеделие като инструмент за намаляване на сегрегацията
- Въвеждане на политики за живот в хармония с природата за намаляване на сегрегацията

► Държава

- Наличие на опасност от диктатура, тоталитарен контрол и неработещи демократични механизми
- Необходимост от въвеждане на специални политики за борба с неравенствата и сегрегацията
- Необходимост от въвеждане на специални политики за социален диалог с отделните групи и насърчаване на диалога между тях
- Липса на средства за инвестиции в програми за развитие, включително инфраструктура, поради проблеми със събирането на данъци
- Засилване на ролята на сътрудничеството със съседни страни

► Икономика и бизнес

- Наличие на сериозни проблеми пред икономическото развитие, включително конкурентоспособността и мотивацията на работната сила, поради сегрегацията в обществото
- Създаване на местни монополи, засилване на процесите на окрупняване във всички сектори и невъзможност за бизнес експанзия
- Увеличаване на корупционния риск поради липсата на функциониращо гражданско общество
- Ограничаване на иновациите поради силно разделеното общество, в което отделните групи не си сътрудничат
- Липса на предприемаческа среда, местният бизнес е основно ниско технологичен и няма капацитет за развитие на иновации

► Потенциали за развитие на зелени иновации

- Развитие на иновации в селското стопанство, включително за развитие на регенеративно земеделие
- Развитие на устойчиви урбанистични модели за проектиране на нови квартали/села
- Развитие на иновации за умно използване на ресурси (улавяне на вода) и за намаляване на веригите на доставки при сегрегирано общество
- Развитие на иновации за създаване на нови линии за спедиция в условията на сегрегирано общество - дроневи, подземни превозни средства за стоки
- Развитие на иновативни модели за насърчаване на сътрудничеството между отделните общности по екологични теми

Очертаните тенденции се базират на споделените идеи от участниците в този панел. Идеите са обобщени и категоризирани и не претендират за одобрение чрез пълно единодушие от всички участници в панела.

2.4. Сценарий Г

Силни климатични промени и разпокъсано, разделено общество през 2050 година

Завършваме с изцяло негативния сценарий - при него имаме силни проявления на климатични промени и липса на ресурси, съчетани със сегрегирано общество и липса на възможности за промяна на социалния статус.

Негативният сценарий изглежда отстрани най-лесният за прогнозиране. Но всъщност не е така. Основното предизвикателство при него е как да мотивираме хората от различните групи да станат рицари - да поемат своята роля в решаването на климатичната криза и на кризата в обществото.

Припомняме ви, че за всеки един сценарий ще ви представим по пет обобщени и категоризирани тенденции за развитието на обществото, държавата, околната среда и икономиката, както и пет потенциала за развитие на зелени иновации при съответния сценарий.

В панела за създаване на **Сценарий Г** участваха следните експерти:

- **Камен Славов**, съосновател на **SCION Society** - модератор на панела
- **ас.д-р Иво Анев**, преподавател във факултета "Икономика на инфраструктура" в УНСС
- **Карина Ангелиева**, експерт по иновации, заместник-министър на иновациите и растежа (2021-2022), заместник-министър на образованието и науката (2018-2021)
- **Николай Ангов**, управляващ партньор в InnoLED, народен представител от "Продължаваме промяната" в 47-мо НС
- **Мариана Итева**, регионален директор индустриално развитие за Централна и Източна Европа и заместник-регионален директор на "Веолия" за България, член на Съвета на директорите на "Софийска вода" АД, част от "Веолия"
- **Теодора Стоянова**, Европейска климатична фондация

► Общество

- Наличие на феодализирано общество, което не може да осъществява граждански контрол
- Наличие на силни противоречия между отделните групи в обществото, липса на комуникация между тях
- Наличие на висока смъртност поради силните проявления на климатичните промени
- Липса на възможности за развитие на индивидите, липса на равен старт и възможности за реализация
- Наличие на отчаяние сред хората, което възпрепятства икономическото развитие

► Околна среда

- Заплашена от изчезване природа поради силните проявления на климатичните промени
- Заплашена продоволствена сигурност на населението поради проблемите в селското стопанство в резултат на климатичната криза
- Ограничени ресурси и заплахата от изчезване на основни суровини
- Проблеми с питейната вода за населението и осигуряването на вода за индустрията
- Проблеми с прилагането на климатичните политики, включително за адаптация, поради разделението в обществото

► Държава

- Необходимост от вземане на непопулярни мерки, като вдигане на данъците за посрещане на разходите, причинени от щетите заради климатичната криза
- Необходимост от силни и решителни политически действия за справяне с климатичната и обществената криза
- Наличие на феодализъм, който възпрепятства прилагането на ефективни и дългосрочни политики за справяне с предизвикателствата
- Засилване на корупцията поради липсата на ефективни механизми за граждански контрол
- Опасност от развитие на недемократични форми на управление поради силно разделеното общество - търсене на “силната ръка”, на “спасител”

► Икономика и бизнес

- Наличие на сериозни проблеми пред икономическото развитие, включително конкурентоспособността
- Вдигане на инфлацията поради икономическите проблеми, причинени от климатичната криза и общественото разделение
- Засилване на конкуренцията за ресурси поради тяхната липса и заплахата от изчезване, както и въвеждане на принудителни мерки за ефективност на производствените процеси
- Засилване на фалитите, особено сред по-малките компании, което ще доведе и до значително повишаване на безработицата и социалните разходи
- Увеличаване на разходите за здравеопазване, възпрепятстващо инвестиции в други ключови сектори

► Потенциали за развитие на зелени иновации

- Развитие на иновации за умно използване и преизползване на ресурсите, включително на нови и нестандартни модели за кръговост
- Развитие на иновации за децентрализация на енергийната система и търсене на нови подходи за осигуряване на устойчивост на енергийните общности
- Развитие на иновации за създаване на местни и чисти форми на производство на енергия за гарантиране на сигурността на централизираното топлоснабдяване
- Развитие на дигитални иновации за прилагане на по-ефективни модели за посрещане на проявленията на климатичните промени
- Развитие на дигитални иновации за умно възстановяване на последствията от климатичните промени (инфраструктура, вода, енергия)

Очертаните тенденции се базират на споделените идеи от участниците в този панел. Идеите са обобщени и категоризирани и не претендират за одобрение чрез пълно единодушие от всички участници в панела.

ЗА МИСИЯ ЗЕЛЕНИ ИНОВАЦИИ

Една инициатива на **MOVE.BG** в подкрепа на развитието на иновативния потенциал на България. Чрез различни дейности и инициативи **“Мисия Зелени иновации”** подпомага зелените новатори от областта на предприемачеството, науката и гражданския сектор.

Следете инициативите в рамките на **“Мисия Зелени иновации”** [тук](#).

ЗА MOVE.BG

MOVE.BG е платформа на създаващите хора.

Търсим иновативни решения за обществена промяна, работим за устойчиво развитие и утвърждаваме култура на градивен диалог, активно лидерство и споделени ценности.

Научете още [тук](#).

MOVE.BG